

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΙΝΣΤΕΡΝΑ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΡΙΟΥ

Γενικά για το υδραγωγείο

- Η Βασιλική Κινστέρνα, γνωστή σήμερα και ως Yerebatan Saray («υπόγειο ανάκτορο»), είναι η μεγαλύτερη σωζόμενη υπόγεια δεξαμενή νερού στην Κωνσταντινούπολη.
- Η κινστέρνα βρίσκεται στον Πρώτο Λόφο, νοτιοδυτικά της Αγίας Σοφίας, στη σημερινή περιοχή Sultanahmet.
- Η συγκεκριμένη δεξαμενή, διαστάσεων περίπου 141 × 66,5 μ. στην κάτοψη, τα οποία εδράζονται σε 336 κίονες, ορισμένοι ύψους 8 μ., και έχει χωρητικότητα 78.000 κυβικά μέτρα.
- Το νερό διοχετευόταν στην κινστέρνα μέσω αγωγών μήκους 20 χλμ. από την υδαταποθήκη στο δάσος του Βελιγραδίου, κοντά στη Μαύρη θάλασσα.

Ανακάλυψη

- Η Βασιλική Κινστέρνα κλείστηκε και, κατά τα φαινόμενα, είχε ξεχαστεί στην Ύστερη Βυζαντινή περίοδο· ανακαλύφθηκε εκ νέου το 1545 από το Γάλλο ανθρωπιστή και αρχαιολόγο Pierre Gilles.
- Ο Gilles, που έφθασε στην πόλη για να συγκεντρώσει λογοτεχνικές πηγές και να ερευνήσει υλικά κατάλοιπα από τις αρχαιότητες της Κωνσταντινούπολης, έμαθε από τους ντόπιους ότι αντλούσαν νερό και έπιαναν φάρια με θαυματουργικό τρόπο, ρίχνοντας κουβάδες στα υπόγεια των οικιών τους. Οι ιστορίες οδήγησαν τον Gilles να ερευνήσει τη γειτονιά, έως ότου απέκτησε πρόσβαση σε ένα σπίτι· στο υπόγειο του σπιτιού ανακάλυψε μια ξεχασμένη δεξαμενή και αντιλήφθηκε ότι επρόκειτο για την αυτοκρατορική Βασιλική Κινστέρνα.

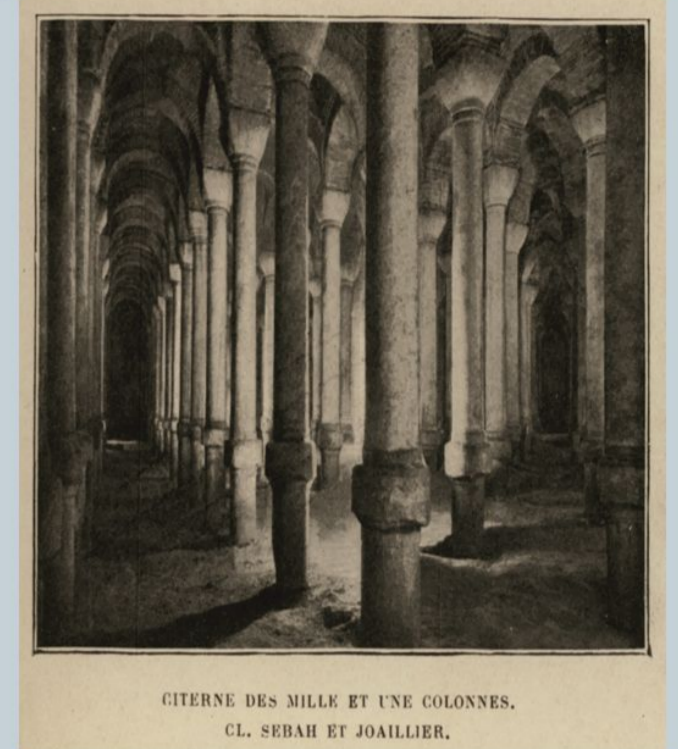
Ακροστιχίδα

1. Πόλη στην οποία βρίσκεται η κινστέρνα.
2. Ανοικοδομήθηκε επί
3. Η κινστέρνα κατασκευάστηκε μετά τη Στάση του...
4. Η κινστέρνα βρισκόταν κάτω από ένα δημόσιο κτήριο, τη Βασιλική.....
5. Στην κάτοψη της καλύτερα από τούσους περίπου κίονες.
6. Το νερό διοχετευόταν στην κινστέρνα μέσω αγωγών μήκους ... χλμ.
7. Η κινστέρνα δεν ανήκε στο αρχικό... σχέδιο της Πόλης.
8. Η κινστέρνα είναι αποθήκη...
9. Η κινστέρνα ήταν.... δεξαμενή νερού (αντίστροφα).

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΚΙΝΣΤΕΡΝΑΣ

Ιστορία

- Χτισμένη αρχικά κάτω από τη Βασιλική Στοά, που δε σώζεται πλέον, ανοικοδομήθηκε επί αυτοκράτορα Ιουστινιανού Α' (527-565) μετά τη Στάση του Νίκα, το 532, οπότε και πήρε τη σημερινή μορφή της.
- Η κινστέρνα χρησιμοποιήθηκε για τις ανάγκες σε νερό του Μεγάλου Παλατιού, των γύρω οικοδομημάτων και ανακτόρων, αλλά και των κατοίκων της πόλης, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες.
- Ο Προκόπιος, επίσημος ιστορικός του αυτοκράτορα Ιουστινιανού, αναφέρει ότι ένας αγωγός έφερνε φρέσκο νερό στην κινστέρνα, αλλά επίσης ότι εκεί αποθήκευαν για το καλοκαίρι την περίσσεια νερού κατά τις άλλες εποχές.

Περισσότερα...

- Εκείνη την εποχή η κινστέρνα ανεφοδιαζόταν ακόμη από έναν αρχαίο αγωγό που συνέλεγε νερό από το δάσος του Βελιγραδίου και τα τοπικά πηγάδια κατά τους χειμερινούς μήνες.
- Η κινστέρνα, που αργότερα προμήθευε με νερό το Τορκάρι Saray, είναι η μοναδική αρχαία δεξαμενή που παρέμεινε σε χρήση μέχρι πρόσφατα.
- Οι αναστηλώσεις, από το 18ο και μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα, ήταν εξαιρετικά σημαντικές για τη διατήρησή της. Η κινστέρνα ανακαίνιστηκε το 1985, προστέθηκαν ξύλινοι διάδρομοι, ενώ από το 1987 είναι ανοιχτή στο ευρύ κοινό.
- Σήμερα, η Βασιλική Κινστέρνα είναι ένας από τους σπουδαιότερους και παλαιότερους δημόσιους χώρους στην Πόλη.

- Οι μαρμάρινοι κίονες που συγκρατούν την Βασιλική Κινστέρνα, δεν είναι ομοιομορφικοί καθώς προέρχονται από προγενέστερες κατασκευές. Χρησιμοποιήθηκαν από τους κατασκευαστές καθώς ήταν υπόγειες και όχι ορατές στον κόσμο.
- Στη βορειοανατολική γωνία της Βασιλικής Κινστέρνας, δύο από τους κίονες που υψώνονται πάνω σε βάσεις της Κλασικής περιόδου υποβαστάζονται από συμπαγείς ογκόλιθους· σε αυτούς είναι σκαλισμένα δύο κολοσσιαία γοργόναια, το ένα εκ των οποίων έχει τοποθετηθεί ανάποδα και το άλλο στο πλάι, κατά πάσα πιθανότητα σκόπιμα Στο κέντρο της κινστέρνας προβάλλει ένας κίονας διακοσμημένος με σταγονοειδές μοτίβο

«Περί κτισμάτων»

- Το «Περί κτισμάτων» (λατινική φιλολογική ονομασία: De aedificiis) είναι έργο του Προκόπιου από την Καισάρεια και περιγράφει το εκτεταμένο, οικοδομικό έργο του Ιουστινιανού Α'.
- Σκοπός του κειμένου δεν ήταν απλώς η καταγραφή του οικοδομικού έργου του Ιουστινιανού για λόγους ιστορικούς, αλλά ο εγκωμιασμός της οικοδομικής πολιτικής του αυτοκράτορα.
- Το «Περί κτισμάτων» φαίνεται πως είναι το τελευταίο έργο του Προκόπιου και υπάρχουν ενδείξεις ότι δεν ολοκληρώθηκε ή, έστω, δεν έτυχε τελικής επεξεργασίας. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι, ενώ αναφέρονται κτήρια μεταγενέστερα του 558, ωστόσο δεν αναφέρεται η κατασκευή του τρούλου της Αγίας Σοφίας (558), παρόλο που σε αυτό το κτήριο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση.
- https://ellinondiktyo.blogspot.com/2016/07/blo-g-post_59.html

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΚΑΙ ΝΕΡΟ

Η Κωνσταντινούπολη βρίσκεται σε μια χερσόνησο με ανεπαρκείς πηγές πόσιμου νερού.

Καθώς οι Βυζαντινοί επιθυμούσαν να καταστήσουν την πόλη άτρωτη, οι δεξαμενές εντός των τειχών της πόλης ήταν για την επιβίωση της πρωτεύουσας και μεγαλύτερης πόλης της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας εξίσου χρήσιμες με τα τείχη, ειδικά στην περίπτωση πολιορκίας και κατά τις μακρές ξηρασίες των θερινών μηνών.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ περί κτισμάτων I x 10-15

Ὅσον δὲ ὕδατος εὐπορίας πέρι ἀναθάλα διαπεπνηγία τῆ βασιλείῃ τούτῳ αἰτίαια θηλόωσι. θήσαντες ἄρα ἡ βασιλεὺς πόλις ὕδατος ὑπερσπένδεν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον, καίπερ ἐς τοὺς ἄλλους καιροὺς διαρκὲς ἔχουσα, τοῦ γὰρ καιροῦ πηγάδες αἰσίου ἔχοντες ἀλάσσαντες, κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας αἰ πηγαὶ τὸ ὕδωρ ἀποβιβάζουσαι καταδεστέραν παρέχοντο τὴν ὕδατος αἰ τὴν πόλι. Διο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπειὶ τοῦδε, κατὰ τὴν βασιλείῃ σταν, ἵνα διὰ τὰς διακὰς παρασκευάζονται αἰ τὸ ρήτορες καὶ εἰσαγωγῆς καὶ εἰ νέτε ἄλλοι τοῦ ἔργου τούτου ἐπιμελούμενοι, αὐτὴ τὴν ὑπερμεγέθη, περιμήρησ μὲν καὶ εἰρῆς ἰκανῶς ἔχουσα,

Το ἔργο αὐτὸ ἐκπονήθη ἀπὸ τοῦ αυτοκράτορα γιὰ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ὑδρέυση τῆς πόλης. Κατὰ τὴν καλοκαιρινὴν ἐπιπέσο, ἡ πόλις ὑπέφερε ἀπὸ ἔλλειψη νεροῦ, ἀν καὶ τὴν ἄλλαν ἐποχὴν ἀρβένυταν χωρὶς προβλήματα. Ἐπειδὴ ὁμως, τὸ θέρος ἐννοοῦσε τὴν ξηρασία, αἰ πηγὲς στέρευαν ἀπὸ νεροῦ με ἀποτέλεσμα νὰ μὴν ἐξυπηρετεῖται τὸ ἀποχετευτικὸ σύστημα τῆς πόλης. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ὁ αυτοκράτορας σκέφθηκε τὸ ἐξῆς: κατὰ μήκος τῆς βασιλικῆς στοῆς διαμορφώσαν ἕνας ὑπερμεγέθης χώρος, ὡς αὐτὴ ὥστε νὰ προετοιμάζονται αἰ ρήτορες καὶ ὅσοι αἰ ὑπὸλοιποι ἀρμόδιοι γιὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν δικῶν.

Πρόκειται γιὰ ἕνα τετραγωνισμένο χώρο μεγάλης ἐκτάσης με στήλους, περιμετρικά

ἐν τετραπλευρῷ δὲ περίστοις οὐσα, οὐκ ἐπὶ γέωδους ἐδάφους τοῖς αὐτὴν δεξιμῆσιν, ἀλλ' ἐπὶ πέτρας πεποιημένη, στοαὶ τε τὴν αὐτὴν περιβάλλουσα τέσσαρες, κατὰ πλευρὰν ἑκάστην ἐστῶσαι. Ταύτην τε οὐκ καὶ τὸν στοῶν μίαν, ἥπερ αὐτὴς τέτραπται πρὸς ἄνεμον νότον, ἐξ βάθους μέγα τι χρῆμα κατορυξῆς Τουστινιανῶς βασιλεὺς, ἀπαβλομμῆσιν τῆς περιουσίας κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας τοῖς ὕδασι ἐς θέρος ἐν ἐπιτηδείῳ θησαυρῶν ἔθετο. δεχόμενα γὰρ τὰ ἔλντρα ταῦδε τοῦ ὄχετος τὴν ἐπιρροὴν ὑπερβλῶζοντες στενωχωροῦμενοι μὲν τοῖς ὕδασι τότε χαρίζεται χώραν, ποθεῖν δὲ αὐτῶν γινομένων ἐπὶ καιροῦ τοῖς δεομένοις παρέχεται πόρον, οὕτω μὲν μὴ προσδεῖν Βυζαντιοὺς ποτιμῶν ὕδατων βασιλεὺς Τουστινιανῶς διεπράξατο

καὶ ἐνὼ ἦταν τετραπλευρῶς ὁ χώρος δὲν ἦταν χτισμένος ἐν ἐδάφους ἀλλὰ ἐν πέτρῃ καὶ περιβάλλεται ἀπὸ τέσσαρις στοῶν, μία ἐν ἐκάστῃ πλευρῇ. Μία λοιπὸν ἀπὸ τῆς στοῆς που φυσοῦσε νοτιὰς, ἔσκαψε ἐν μεγάλῳ βάθος ὁ Ιουστινιανῶς συγκέντρωσε ποσότητες νεροῦ κατὰ τὴ διάρκεια τῶν τριῶν ἐποχῶν καὶ ὅταν ὑπῆρχαν δυσκολίες γιὰ τὴν ὑδρέυση τῆς πόλης κατὰ τοὺς θερινοὺς μήνες ἀξιοποιοῦσε τὴ στοῶν αὐτὴ ὥστε νὰ διατίθεται με ἐπάρκειαν νεροῦ στοὺς πολῖτες τῆς αυτοκρατορίας.

Ἔτσι ὁ Ιουστινιανῶς κατάφερε νὰ ἐξασφαλίσει ὑδροδότηση χωρὶς νὰ ἐξαρτῶνται οἱ Βυζαντινοὶ ἀπὸ ἄλλης πηγῆς νεροῦ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bogdanović, Jelena (8 Ιουλίου 2008). «[Βασιλική Κινστέρνα \(Υπερπυλῶν Σαράι\)](#)». *Εγκυκλοπαίδεια Μειζονοῦς Ἑλληνισμοῦ - Κωνσταντινούπολη. Ἰδρυμα Μειζονοῦς Ἑλληνισμοῦ*. Ανακτήθηκε στις 5 Ἀπριλίου 2010.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ *Περί Κτισμάτων*, εἰς-μτφρ-σχόλια Μαντῆ-Κοκκίνου Τζαφερόπουλος, εκδ Καραμίτσα Ἀθήνα 1996

M. Whitby, "Procopius' Buildings, Book I: a Panegyric perspective" σσ. 45-57. «Le livre I des *Edifices* de Procope vu sous l'angle du panegyrique», in *Antiquite tardive*, vol 8 2000

M. Whitby, "Pride and prejudice in Procopius' Buildings: imperial images in Constantinople" σσ. 59-66, in *Antiquite tardive*, vol 8 2000

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΜΗΜΑ Β1 ΑΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΕΛ ΡΙΟΥ 30/03/2024

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΡΙΑ, ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΙΣΑΒΕΤ, ΑΝΔΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, ΑΝΤΩΝΕΛΛΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, ΒΙΚΑΤΟΥ ΑΡΕΤΗ, ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ, ΖΗΚΑ ΣΟΦΙΑ, ΖΟΡΜΠΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ – ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΥ ΣΤΑΜΑΤΙΑ, ΚΑΝΔΡΗ ΙΛΙΑΝΑ, ΚΑΝΔΡΗ ΘΕΟΔΩΡΑ, ΚΑΡΑΙ ΧΡΗΣΤΟΣ, ΚΑΡΒΕΛΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΣΤΑΙΚΟΥ ΜΑΡΙΑ -ΓΕΩΡΓΙΑ

Υπεύθυνοι καθηγητές:
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΡΓΥΡΟΥΛΑ, ΠΕ02, ΦΥΤΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΑ, ΠΕ02